

Stigmatisering t.a.v. psychologische problemen

Ervaringen en attitudes in Vlaanderen

Dr. Evelien Coppens
Bram Vermeulen
Dr. Inge Neyens
Prof. dr. Chantal Van Audenhove

**STIGMATISERING T.A.V. PSYCHOLOGISCHE PROBLEMEN:
ERVARINGEN EN ATTITUDES IN VLAANDEREN**

Dr. Evelien Coppens

Bram Vermeulen

Dr. Inge Neyens

Prof. Dr. Chantal Van Audenhove

TWEEGEEK!?

Leuven
November 2014

Colofon

Opdrachtgever en financiering

Te Gek!?

Partner

Onderzoeksleiding

Dr. Evelien Coppens

Prof. Dr. Chantal Van Audenhove

Wetenschappelijk medewerkers

Bram Vermeulen

Dr. Inge Neyens

Administratieve ondersteuning

Kevin Agten

Leuven, november 2014

Inhoud

Inleiding	7
1 Onderzoeksvragen	9
2 Methode	11
2.1 Onderzoekspopulatie en onderzoeksgroep	11
2.2 De vragenlijst	11
2.3 Analyse onderzoeksgegevens	12
3 Resultaten	13
3.1 Respondenten	13
3.2 Over Te Gek!?	13
3.2.1 Kennen Vlamingen Te Gek!?	13
3.2.2 Welke Vlamingen kennen Te Gek!?	14
3.2.3 Via welke kanalen kennen Vlamingen Te Gek!?	14
3.2.4 Wat vinden Vlamingen van Te Gek!?	15
3.3 Persoonlijke ervaring met psychische problemen en GGZ	16
3.3.1 Hoeveel Vlamingen kregen ooit te maken met psychische problemen?	16
3.3.2 Wat zijn de meest voorkomende psychische problemen?	16
3.3.3 Hoeveel Vlamingen zochten professionele hulp?	16
3.3.4 Kregen Vlamingen hulp via medicatie en/of therapie?	17
3.3.5 Wat als men in de nabije toekomst een psychisch probleem zou hebben?	19
3.4 Attitudes ten aanzien van psychische problemen	20
3.4.1 In welke mate ervaren Vlamingen zelfstigma?	20
3.4.2 In welke mate ervaren Vlamingen publiek stigma?	22
3.4.3 Welke Vlamingen hebben een negatievere attitude ten aanzien van psychische problemen?	23
3.4.4 Stigmatiseren mensen die Te Gek!? kennen psychische problemen minder?	24
3.4.5 Wat vinden Vlamingen van mensen met psychische problemen en werk?	25
3.5 Attitudes ten aanzien van GGZ	26
3.5.1 Staan Vlamingen open ten aanzien van professionele hulp?	26
3.5.2 Vinden Vlamingen professionele hulp waardevol?	26
3.5.3 Welke Vlamingen hebben een negatieve attitude ten aanzien van GGZ?	27
3.5.4 Hebben mensen die Te Gek!? kennen een positievere attitude ten aanzien van GGZ?	28
4 Besluit	29
Referenties	33
Bijlage	35

Lijst tabellen

Tabel 1.	Sociodemografische kenmerken steekproef.	13
Tabel 2.	Via welk kanaal heeft u al gehoord van het project?	14
Tabel 3.	Percentage Vlamingen die ooit specifieke psychische problemen gehad hebben, de duurtijd van dit probleem, contact met professionele hulp en behandeling	18
Tabel 4.	Indien ik in de nabije toekomst een psychisch probleem zou hebben, zou ik ...	19
Tabel 5.	Praten over psychische problemen en het al dan niet kennen van Te Gek!?	20
Tabel 6.	Scores op de persoonlijke stigma schaal in Vlaanderen en de vier OSPI-landen.	20
Tabel 7.	Scores op de afzonderlijke items van de persoonlijke stigma schaal in Vlaanderen en in het OSPI-onderzoek.	22
Tabel 8.	Scores op de afzonderlijke items van de publieke stigmaschaal in Vlaanderen en in het OSPI-onderzoek.	23
Tabel 9.	Scores op de publieke stigmaschaal in Vlaanderen en de vier OSPI-landen.	23
Tabel 10.	Samenhang tussen achtergrondkenmerken en attitude ten aanzien van psychische problemen.	24
Tabel 11.	Verband tussen kennis van Te gek!? en ten aanzien van psychische problemen	25
Tabel 12.	Attitudes betreffende mensen met psychische problemen en werk.	25
Tabel 13.	Scores op de openness scale in Vlaanderen en de vier OSPI-landen.	26
Tabel 14.	Scores op de afzonderlijke items van de openness scale in Vlaanderen en in het OSPI-onderzoek.	26
Tabel 15.	Scores op de value scale in Vlaanderen en de vier OSPI-landen.	27
Tabel 16.	Scores op de afzonderlijke items van de value scale in Vlaanderen en in het OSPI-onderzoek.	27
Tabel 17.	Samenhang tussen achtergrondkenmerken en attitude ten aanzien van hulp zoeken.	28
Tabel 18.	Verband tussen kennis van Te gek!? en attitude ten aanzien van hulp zoeken	28

Lijst figuren

Figuur 1.	Hoeveel Vlamingen kennen het project te gek!?	13
Figuur 2.	Welke Vlamingen kennen het project Te Gek!? Samenhang met socio-demografische kenmerken	14
Figuur 3.	In welke mate vindt u het project zinvol?	15
Figuur 4.	Helpt Te Gek!? volgens u om het taboe rond psychische problemen te doorbreken?	15
Figuur 5.	Hebt u ooit in uw leven te maken gehad met psychische problemen?	16
Figuur 6.	Combinatie van ooit psychische problemen hebben gehad en professionele hulp zoeken	17

Inleiding

In onze maatschappij wordt er weinig of niet over ernstige psychische problemen gepraat, terwijl één op drie Belgen hiermee te maken heeft (Gezondheidsenquête, 2013). Bovendien heerst er nog steeds een sterke vooringenomenheid ten aanzien van mensen met geestelijke gezondheidsproblemen. Ze worden als labiel, zwak, onvoorspelbaar en onbetrouwbaar bestempeld. Sterker nog, sommige beschouwen hen als “een gevaar voor anderen” en zijn geneigd om hen zoveel mogelijk te vermijden. Dergelijke stigmatiserende attitudes en gedragingen zijn contraproductief. Het weerhoudt mensen ervan om over hun psychische problemen te praten en tijdig hulp te zoeken wat de klachten alleen maar verergert.

Eind 2004 ging het project Te Gek!? van start – een taboedoorbrekende aanpak die via optredens, voorstellingen, sportevenementen, infosessies, tentoonstellingen, etc. probeert om geestelijke gezondheidsproblemen in Vlaanderen bij het grote publiek bespreekbaar te maken.

Te Gek!? bestaat ondertussen 10 jaar. Naar aanleiding van dit jubileum voert LUCAS in samenwerking met Te Gek!? een grootschalige enquête uit bij een representatieve steekproef uit de Vlaamse bevolking. Met deze bevraging willen we enerzijds nagaan in welke mate de doorsnee Vlaming ervaring heeft met geestelijke gezondheidsproblemen en de geestelijke gezondheidszorg en hoe hij hier tegenover staan. Anderzijds trachten we te onderzoeken in welke mate Te Gek!? bijdraagt tot het doorbreken van het heersende taboe in Vlaanderen.

1 Onderzoeksvragen

Op basis van de bevraging trachten we een antwoord te formuleren op volgende negen onderzoeksvragen:

- In welke mate hebben Vlamingen ervaring met psychische problemen?
- In welke mate hebben Vlamingen ervaring met de geestelijke gezondheidszorg?
- Mochten Vlamingen een psychisch probleem hebben, hoe zouden ze hier dan mee omgaan?
- Welke attitudes hebben Vlamingen tegenover mensen met psychische problemen?
- Hoe staan Vlamingen tegenover de tewerkstelling van mensen met psychische problemen?
- Welke attitudes hebben Vlamingen tegenover het op zoek gaan naar professionele hulp?
- Kennen Vlamingen Te Gek!?
- Wat vinden Vlamingen van Te Gek!?
- Hebben de campagnes van Te Gek!? een positieve invloed op de attitudes van mensen tegenover psychische problemen en de geestelijke gezondheidszorg?

2 Methode

2.1 Onderzoekspopulatie en onderzoeksgroep

In juli 2014 bevroeg iVOX een representatieve steekproef van 2010 Vlamingen tussen de 18 en 79 jaar via een online survey. Voor de analyses werden de data gewogen voor de variabelen geslacht, leeftijd en diploma. Er werd ook (soft) rekening gehouden met de variabelen sociale klasse en provincie.

2.2 De vragenlijst

LUCAS stelde in samenwerking met Te Gek!? en iVOX een vragenlijst op om binnen de Vlaamse context volgende aspecten te bevragen:

- Achtergrondkenmerken
- Persoonlijke ervaring met psychische problemen en de professionele hulpverlening
- Attitudes ten aanzien van psychische problemen en de professionele hulpverlening
- Kennis van en mening over Te Gek!?

De vragenlijst bestaat uit (1) items die in eerder onderzoek gebruikt werden (Corrigan, 2004; Reynders et al., 2011; Vogel et al., 2007), (2) zelfgeconstrueerde items en (3) twee internationaal gevalideerde schalen, namelijk de **Depression Stigma Scale (DSS)** (Griffiths et al., 2004) en de **Attitudes Towards Seeking Professional Psychological Help – Short Form (ATSPPH-SF)** (Fisher & Farina, 1995). De volledige vragenlijst is terug te vinden in bijlage.

De **DSS** meet attitudes van mensen ten aanzien van depressie en bestaat uit 2 subschalen. Een eerste subschaal (i.e., **de persoonlijke stigmaschaal**) bestaat uit 9 items en meet de mate waarin mensen zelf stigmatiserende attitudes hebben ten aanzien van mensen met een depressie (e.g., “het hebben van een depressie is een teken van persoonlijke zwakte”). Een tweede subschaal (i.e., **de publieke stigmaschaal**) bestaat eveneens uit 9 items en meet de mate waarin mensen denken dat anderen in de samenleving stigmatiserende attitudes hebben ten aanzien van mensen met een depressie (e.g., “volgens de meeste mensen is het hebben van een depressie een teken van persoonlijke zwakte”). Aan respondenten wordt gevraagd om de 18 items te beoordelen op een 5-puntenschaal, waarbij een score van 1 staat voor “helemaal niet eens” en een score van 5 staat voor “helemaal eens”. Schaalscores worden vervolgens berekend door de scores op de individuele items op te tellen, waarbij een hogere score duidt op meer stigma. De DSS heeft een aanvaardbare test-hertest-betrouwbaarheid en interne consistentie, met Cronbach’s alpha scores tussen de 0,76 en de 0,82.

Voor de Te Gek!? enquête werden de items van de DSS vertaald maar ook deels geherformuleerd. De originele items van de DSS peilen naar attitudes ten aanzien van depressie. In het kader van de huidige enquête werden deze items breder geformuleerd zodanig dat deze gebruikt konden worden om te peilen naar attitudes ten aanzien van psychische problemen in het algemeen. Bijvoorbeeld het item “mensen met een depressie zijn gevaarlijk” werd geherformuleerd als “mensen met een psychisch probleem zijn gevaarlijk”. Op een gelijkaardige manier werden alle overige items van de DSS geherformuleerd.

Om te peilen naar de attitudes van Vlamingen ten aanzien van professionele hulp, werd gebruik gemaakt van de **ATSPPH-SF**. De ATSPPH-SF bevat 10 items, die elk gescoord moeten worden op een 4-punten Likertschaal (een score van 0 staat voor “niet eens” en een score van 3 staat voor “eens”). De ATSPPH-SF is onderverdeeld in twee subschalen die elk uit 5 items bestaan. Een eerste subschaal meet de mate waarin respondenten **open staan voor professionele hulp** (i.e., **openess scale**) (e.g., “als ik op dit moment een ernstig psychisch probleem zou hebben, zou psychotherapie zeker een hulp voor me zijn”). Een tweede subschaal meet **hoe waardevol respondenten professionele hulp achten** (i.e., **value scale**) (e.g., “gegeven de kosten en de tijd die psychotherapie met zich mee brengt, valt het te betwijfelen of dit voor mij waardevol is”). Schaalscores op de openess scale worden berekend door de scores op de individuele items op te tellen, waarbij een hogere score wijst op een grotere openheid voor professionele hulp. Schaalscores op de value scale worden berekend door de individuele itemscores eerst om te draaien en vervolgens op te tellen. Een hogere score wijst op een positievere attitude ten aanzien van professionele hulp. De ATSPPH-SF is gevalideerd en heeft een test-hertest-betrouwbaarheid van 0,80 en een Cronbach’s alpha score tussen de 0,82 en 0,84.

De DSS en de ATSPPH-SF werden recent ook in het project OSPI-Europe (i.e., Optimizing Suicide Prevention Programs and their Implementation in Europe) gebruikt. OSPI-Europe is een grootschalig Europees onderzoeksproject waarin de effectiviteit van een multilevel suïcidepreventieprogramma in vier Europese landen (Duitsland, Hongarije, Ierland en Portugal) werd onderzocht (Hegerl et al., 2009). In het kader van dit project werd onder meer gepeild naar de attitudes ten aanzien van depressie en professionele hulpverlening. De resultaten van deze studie zijn terug te vinden in Coppens et al. (2013).

2.3 Analyse onderzoeksgegevens

De resultaten zijn ingedeeld in vier secties:

- over Te Gek!?
- persoonlijke ervaring met psychische problemen en GGZ
- stigma ten aanzien van psychische problemen
- attitudes ten aanzien van GGZ

Binnen elk onderdeel beantwoorden we concrete vragen, die telkens als subtitel zijn weergegeven. Alle resultaten zijn berekend op basis van gewogen data en doen dus uitspraken over de volwassen Vlaamse bevolking van 18 tot 79 jaar. De gegevens zijn verwerkt en geanalyseerd met SAS[®] versie 9.3. Alle p-waarden zijn tweezijdig, waarbij we een p-waarde kleiner dan 0,05 als statistisch significant beschouwen. Bij significantietesten hanteren we dus een betrouwbaarheidsniveau van 95%. Om verbanden te testen, gebruiken we zowel Chi-kwadraat testen voor categorische variabelen als variantie-analyses voor continue variabelen. Voor de twee stigmaschalen en de twee schalen die peilen naar attitudes ten aanzien van professionele hulp, maken we een vergelijking met de resultaten zoals gepubliceerd in Coppens et al. (2013).

3 Resultaten

3.1 Respondenten

Tabel 1 vergelijkt de verdeling van de variabelen geslacht, leeftijd, opleiding en provincie in de steekproef (N=2011) voor en na weging.

Tabel 1. Sociodemografische kenmerken steekproef.

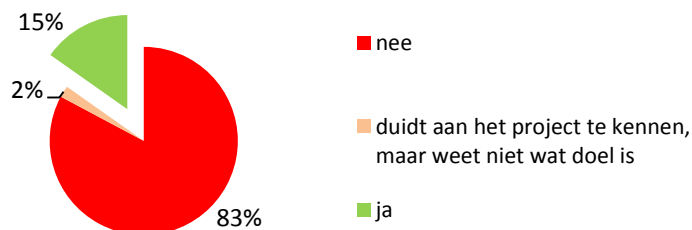
		Ongewogen %	Gewogen %
Geslacht	Man	49%	50%
	Vrouw	51%	50%
Leeftijd	<= 34	28%	27%
	35 - 54	39%	38%
	55 +	34%	35%
Opleiding	Hoogstens lager middelbaar	28%	30%
	Hoger middelbaar	41%	41%
	Hoger onderwijs	31%	29%
Provincie	Antwerpen	27%	27%
	Vlaams-Brabant	17%	17%
	West-Vlaanderen	18%	18%
	Oost-Vlaanderen	24%	24%
	Limburg	15%	15%

3.2 Over Te Gek!?

3.2.1 Kennen Vlamingen Te Gek!?

15% van de Vlamingen kent Te Gek!? en 2% geeft aan het project te kennen, maar weet niet wat het doel ervan is (zie figuur 1). Kortom, één op zes Vlamingen kent project Te Gek!?

Figuur 1. Hoeveel Vlamingen kennen het project te gek!?

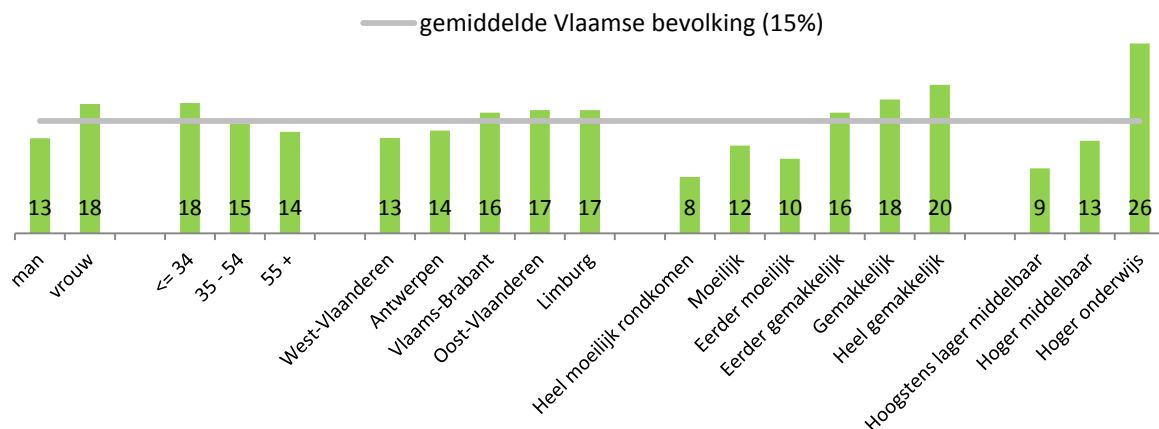

3.2.2 Welke Vlamingen kennen Te Gek!?

Figuur 2 geeft de samenhang weer tussen socio-demografische kenmerken en het kennen van Te Gek!?. Vrouwen kennen Te Gek!? vaker dan mannen (18% vs. 13%; $\chi^2= 8,4$; $p=0,004$). De kennis van Te Gek!? was vergelijkbaar voor de verschillende leeftijdsgroepen ($\chi^2= 3,7$; $p=0,16$) en in de verschillende provincies ($\chi^2= 3,9$; $p=0,4$). Het bereik van het project volgt ook een sociale gradiënt. Vlamingen die financieel moeilijk rondkomen, kennen het project minder vaak dan Vlamingen die gemakkelijk maandelijks rondkomen (10% vs. 20%; $\chi^2= 21,0$; $p=0,0008$). Wat het opleidingsniveau betreft, zien we een gelijkaardig patroon. 26% van de mensen met een diploma hoger onderwijs kent het project tegenover 9% van de Vlamingen met een lagere opleiding ($\chi^2= 73,1$; $p<0,0001$).

Ook de ervaring die iemand heeft met psychische problemen hangt samen met het al dan niet kennen van Te Gek!?. Zo is Te Gek!? beter gekend bij mensen die zelf (17% vs. 13%; $\chi^2= 7,8$; $p=0,005$), binnen het gezin (18% vs. 11%; $\chi^2= 19,8$; $p<0,0001$) of in de vriendenkring (19% vs. 9%; $\chi^2= 37,4$; $p<0,0001$) te maken kregen met psychische problemen. 7% van de Vlamingen die nooit eerder te maken kreeg met psychische problemen kent Te Gek!?.

Figuur 2. Welke Vlamingen kennen het project Te Gek!? Samenhang met socio-demografische kenmerken

3.2.3 Via welke kanalen kennen Vlamingen Te Gek!?

De televisie is het kanaal met het breedste bereik. Meer dan de helft (56%) van de mensen kent Te Gek!? via het journaal, een documentaire, de Te Gek!? reeks op Canvas of een reportage. De krant (36%) en de radio (34%) staan op nummer 2 en 3 qua bereik (zie tabel 2).

Tabel 2. Via welk kanaal heeft u al gehoord van het project?

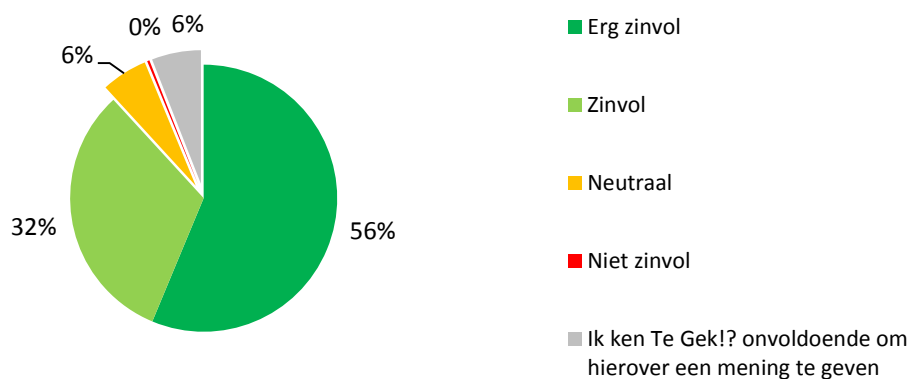
TV	56%
Krant	36%
Radio	34%
Andere	19%
Een event	16%
De Te Gek!? cd's	13%

De krantenbijlagen van de Standaard	9%
Tijdens een optreden, voorstelling of tentoonstelling	8%
Weet niet	7%
De Te Gek!? Infomobiel	0%

3.2.4 Wat vinden Vlamingen van Te Gek!?

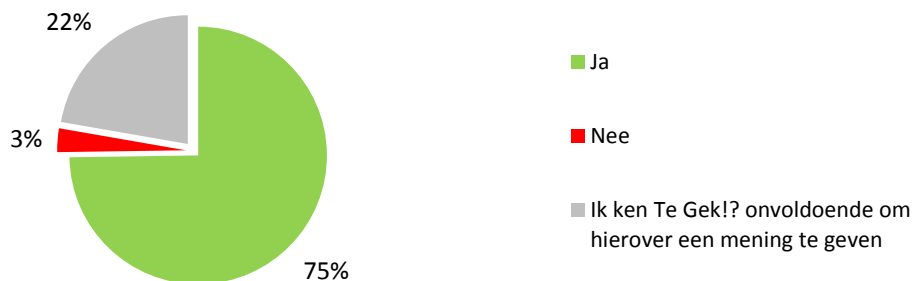
88% van de Vlamingen vindt Te Gek!? zinvol; 6% is neutraal en nog eens 6% geeft aan het project onvoldoende te kennen om hier een mening over te hebben. Zo goed als niemand (0,3%) vindt het een zinloos project (zie figuur 3).

Figuur 3. In welke mate vindt u het project zinvol?

Volgens 75% van de Vlamingen helpt Te Gek!? om het taboe rond psychische problemen te doorbreken; 22% geeft aan het project onvoldoende te kennen om hierover een mening te hebben en slechts 3% geeft expliciet aan dat het project niet helpt om taboes te doorbreken (zie figuur 4).

Figuur 4. Helpt Te Gek!? volgens u om het taboe rond psychische problemen te doorbreken?

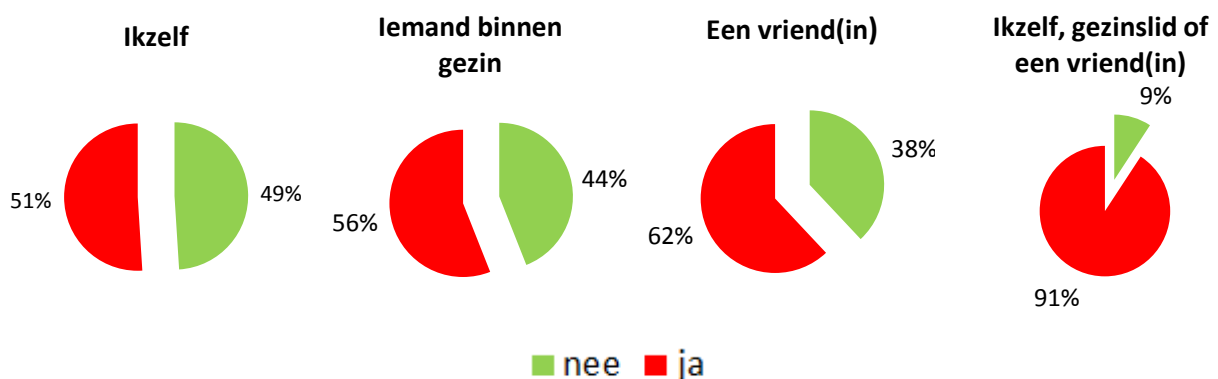

3.3 Persoonlijke ervaring met psychische problemen en GGZ

3.3.1 Hoeveel Vlamingen kregen ooit te maken met psychische problemen?

Figuur 5 geeft weer hoeveel Vlamingen al te maken kregen met psychische problemen. 51% van de Vlamingen heeft ooit zelf een psychisch probleem gehad; 56% heeft een gezinslid met psychische problemen en 62% kent in de vriendenkring iemand met psychische problemen. Kortom, 9 op 10 Vlamingen kreeg op de één of andere manier reeds te maken met psychische problemen in de nabije omgeving. Slechts 9% kwam nooit eerder in aanraking met psychische problemen.

Figuur 5. Hebt u ooit in uw leven te maken gehad met psychische problemen?

3.3.2 Wat zijn de meest voorkomende psychische problemen?

Tabel 3 geeft een overzicht van de psychische problemen waarmee Vlamingen ooit te maken kregen, hoe lang deze problemen duurden en of Vlamingen daar professionele hulp voor zochten. De vaakst voorkomende problemen zijn slaapproblemen, angstproblemen, burn-out/stress en stemmingsproblemen. 26% van de Vlamingen kreeg ooit te maken met slaapproblemen, 21% met angstproblemen, 21% met burn-out/stress en 15% met stemmingsproblemen. Op 100 Vlamingen dachten 9 Vlamingen ooit al eens aan zelfdoding. Al deze problemen slepen of sleepten bij grofweg de helft van de Vlamingen één of meerdere jaren aan.

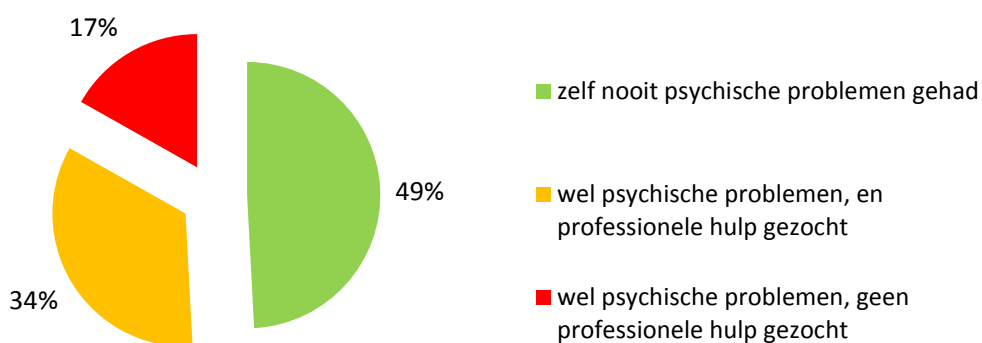
3.3.3 Hoeveel Vlamingen zochten professionele hulp?

Van de Vlamingen die ooit al psychische problemen meemaakten, zocht 66% professionele hulp. Dit wil zeggen dat 1/3de van alle Vlamingen ooit al professionele hulp zocht. Figuur 6 verduidelijkt dat 17% van de Vlamingen ooit psychische problemen meemaakten, maar daarvoor geen professionele hulp zocht.

Vlamingen zoeken het minst vaak professionele hulp voor hun zelfdodingsgedachten (49%), verslaving (47%) en eetproblemen (44%). Voor sommige problemen zoeken we vaker professionele hulp, namelijk voor schizofrenie (88%), psychosomatische klachten (81%) en stemmingsproblemen (76%).

De huisarts is het voornaamste aanspreekpunt. Van de Vlamingen die hulp zochten, gaat 75% in eerste instantie naar de huisarts, 39% gaat naar een psycholoog, 30% gaat naar een psychiater en 16% zocht zijn heil in andere hulpvormen. We merken op dat de aard van de professionele hulpverlener bij wie de Vlaming aanklopt, sterk varieert volgens de aard van de problematiek. Bijvoorbeeld, Vlamingen gaan vooral naar de huisarts voor slaapproblemen, burn-out/stress en psychosomatische klachten. Voor ADHD en psychoses wordt vaker een psychiater geraadpleegd.

Figuur 6. Combinatie van ooit psychische problemen hebben gehad en professionele hulp zoeken

3.3.4 Kregen Vlamingen hulp via medicatie en/of therapie?

Van de Vlamingen die ooit psychische problemen meemaakten, kreeg 57% medicatie, 36% psychotherapie en 24% een combinatie van medicatie en therapie. Ook hier merken we op dat de ontvangen behandeling varieert per specifiek psychisch probleem. Tabel 3 geeft hiervan een gedetailleerd overzicht per probleem. Bijvoorbeeld voor slaapproblemen, burn-out/stress, stemmingsproblemen, psychosomatische klachten, schizofrenie en ADHD kregen respondenten vaker een medicamenteuze behandeling, terwijl voor zelfdodingsgedachten, posttraumatische stressstoornis, eetproblemen en verslaving Vlamingen eerder een psychotherapeutische behandeling ontvingen.

Tabel 3. Percentage Vlamingen die ooit specifieke psychische problemen gehad hebben, de duurtijd van dit probleem, contact met professionele hulp en behandeling

	Ooit gehad?	Hoe lang duurde dit probleem? ^a					Professionele hulp gezocht? ^a	Bij wie hulp gezocht? ^{a,b}				Welke behandeling kreeg u toen? ^a			
		Geen idee	Weken	Maanden	Een jaar	Meerdere jaren		Huisarts	Psycho-loog	Psychia-ter	Andere	Medicatie en therapie	Enkel medicatie	Enkel therapie	Geen behande-ling
Slaapprobleem	26	7	22	17	8	46	55	78	12	17	15	11	63	14	12
Angstproblemen	21	10	20	12	5	53	55	52	43	29	13	20	41	31	8
Burn-out/stress	21	7	25	27	13	27	56	75	36	28	10	22	37	27	14
Stemmingsproblemen	15	7	13	24	9	47	76	59	38	40	10	30	47	18	5
Psychosomatische klacht	10	10	16	22	4	47	81	72	25	20	20	17	45	21	16
Zelfdodingsgedachten	9	9	33	22	8	29	49	40	45	42	12	28	17	39	17
Posttraumatische stressstoornis	7	7	15	22	8	49	67	55	40	26	16	16	32	39	12
Eetprobleem	4	7	7	20	15	51	44	53	38	42	25	13	23	54	9
Verslaving	4	6	5	4	10	75	47	52	23	41	16	19	22	44	15
Autisme spectrum stoornis	1	11	0	9	4	77	65	33	70	64	29	18	11	28	42
Schizofrenie of psychose	1	12	13	6	26	43	88	40	27	80	7	33	54	13	0
ADHD	1	15	0	0	8	77	68	47	36	58	18	29	47	12	12
Andere	2	18	9	13	2	59	69	53	53	35	22	18	33	27	21
Globaal	51	14	33	34	16	55	66	75	39	30	21	24	57	36	20

a: vraag enkel beantwoord door Vlamingen die specifiek psychisch probleem ooit hebben gehad

b: meerdere antwoorden mogelijk, waardoor rijpercentage groter is dan 100%

3.3.5 Wat als men in de nabije toekomst een psychisch probleem zou hebben?

Tabel 4 toont dat 70% van de Vlamingen professionele hulp zou zoeken ingeval ze een psychisch probleem zouden hebben. 65% zou steun zoeken bij familie en/of vrienden en 48% zou met anderen over hun gevoelens praten. Het valt op dat ongeveer 20% à 30% van de Vlamingen geen uitgesproken mening heeft over hypothetische psychische problemen. Zij weten niet of ze zich zouden schamen of professionele hulp zouden zoeken. Zij hebben hier geen negatieve, maar ook geen positieve kijk op. Daartegenover staat een groep die expliciet aangeeft bij eventuele toekomstige psychische problemen deze voor zichzelf te houden (27%), zichzelf hiervoor te schamen (23%), zichzelf hiervoor af te zonderen (21%) en zichzelf hiervan de schuld te geven (17%).

Tabel 4. *Indien ik in de nabije toekomst een psychisch probleem zou hebben, zou ik ...*

Wat zou u doen als u in de toekomst een psychologisch probleem zou hebben?	% niet akkoord	% neutraal	% akkoord
Alles eerst op een rijtje zetten	5	20	75
Op zoek gaan naar professionele hulp	11	19	70
Weten waar professionele hulp te vinden	12	23	65
Steun zoeken bij familie en/of vrienden	16	27	57
Met anderen over mijn gevoelens praten	24	28	48
Praten met mijn directe omgeving over het zoeken naar professionele hulp	25	28	47
Hierover praten met mijn collega's en/of baas	54	30	16
Dit voor mezelf houden	45	28	27
Niet goed weten wat te doen	45	32	23
Mezelf schamen	50	27	23
Mezelf van anderen afzonderen	48	31	21
Mezelf hiervan de schuld geven	53	30	17

We gingen ook na of mensen die Te Gek!? wel en niet kennen een andere mening hebben over de stellingen die peilen naar het op zoek gaan naar professionele hulp en het praten over gevoelens (tabel 5). Vlamingen die Te Gek!? kennen zijn meer geneigd om steun te zoeken bij familie en/of vrienden ($X^2=10,7$; $p<0,05$), zouden meer met anderen over hun gevoelens ($X^2=11,9$; $p<0,05$) en over het op zoek gaan naar professionele hulp ($X^2=9,9$; $p<0,05$) praten dan Vlamingen die Te Gek!? niet kennen. We zien ook dat Vlamingen die Te Gek!? kennen meer geneigd zijn om op zoek te gaan naar professionele hulp, echter dit laatste effect is statistisch niet significant.

Tabel 5. *Praten over psychische problemen en het al dan niet kennen van Te Gek!?*

Wat zou u doen als u in de toekomst een psychologisch probleem zou hebben?	Mensen die Te Gek!? niet kennen	Mensen die Te Gek!? wel kennen
	% akkoord	% akkoord
Op zoek gaan naar professionele hulp	70	75
Steun zoeken bij familie en/of vrienden	56	63
Met anderen over mijn gevoelens praten	47	54
Praten met mijn directe omgeving over het zoeken naar professionele hulp	46	53
Hierover praten met mijn collega's en/of baas	16	15

3.4 Attitudes ten aanzien van psychische problemen

3.4.1 In welke mate ervaren Vlamingen zelfstigma?

Vlamingen behalen op de persoonlijke stigmaschaal (met een minimumscore van 5 en een maximumscore van 45) een score van 21,7. Dit is een significant lagere score dan de score die behaald werd in het OSPI-onderzoek (23,5). Deze resultaten wijzen erop dat Vlamingen minder stigmatiserende attitudes hebben ten aanzien van mensen met psychische problemen dan respondenten uit het OSPI-onderzoek ($t=11,1$; $p<0,0001$). Tabel 6 geeft de gemiddelde scores op de persoonlijke stigmaschaal, de standaard deviaties en de steekproefgroottes weer die werden verkregen in het huidige onderzoek en in de vier Europese landen in het kader van het OSPI-onderzoek (Duitsland, Hongarije, Ierland en Portugal).

Tabel 6. *Scores op de persoonlijke stigma schaal in Vlaanderen en de vier OSPI-landen.*

	Vlamingen	OSPI	Duitsland	Hongarije	Ierland	Portugal
Gemiddelde	21,7	23,5	23,4	25,1	22,1	23,5
SD	5,3	6,2	6,9	6,3	5,8	6,2
N	2010	4011	1002	1000	1000	1009

Tabel 7 geeft de scores weer op de afzonderlijke items van de persoonlijke stigmaschaal. Hoewel Vlamingen eerder positief scoren op de persoonlijke stigmaschaal, zijn er toch enkele items waarop de respondenten eerder stigmatiserend reageerden. Zo ging 37% van de Vlamingen akkoord met de stelling "iemand met een psychisch probleem kan daar uit geraken wanneer hij/zij dat echt wil". Een derde vond mensen met een psychisch probleem onvoorspelbaar. 24% van de Vlamingen ging akkoord met de stelling "als ik een psychisch probleem zou hebben, zou ik dit aan niemand vertellen".

Tabel 7 geeft eveneens een overzicht van het percentage Vlamingen en het percentage respondenten uit het OSPI-onderzoek dat akkoord gaat met de afzonderlijke items van de persoonlijke stigmaschaal. Voor bijna elk afzonderlijk item behalen Vlamingen een positievere score dan de respondenten uit de OSPI-landen. Voor een aantal items is het verschil in attitude tussen beide steekproeven uitermate groot. Zo

gaat bijvoorbeeld 31% van de respondenten uit het OSPI-onderzoek akkoord met de stelling “het hebben van een psychisch probleem is een teken van persoonlijke zwakte” terwijl slechts 7% van de Vlamingen hiermee akkoord gaat. 29% van de OSPI-respondenten gaat akkoord met de stelling “mensen met een psychisch probleem zijn gevaarlijk” versus 7% van de Vlamingen. Enkel voor de items “als ik een psychisch probleem zou hebben, zou ik dit aan niemand vertellen” en “iemand met een psychisch probleem kan daar uit geraken wanneer hij/zij dit echt wil” scoren Vlamingen iets minder positief dan respondenten uit de OSPI-studie.

We wijzen er echter op dat het OSPI-onderzoek peilt naar attitudes ten aanzien van depressie, terwijl in de huidige enquête attitudes ten aanzien van psychische problemen in het algemeen werden gemeten.

Tabel 7. Scores op de afzonderlijke items van de persoonlijke stigma schaal in Vlaanderen en in het OSPI-onderzoek.

Persoonlijk stigma	% niet akkoord	% neutraal	% akkoord	OSPI % akkoord
Iemand met een psychisch probleem kan daar uit geraken wanneer hij/zij dat echt wil.	30	33	37	35
Het hebben van een psychisch probleem is een teken van persoonlijke zwakte.	73	20	7	31
Een psychisch probleem is geen echte medische ziekte.	63	23	14	21
Mensen met een psychisch probleem zijn gevaarlijk.	59	34	7	29
Het is beter om mensen met een psychisch probleem te vermijden zodat je zelf geen psychisch probleem ontwikkelt.	78	18	4	17
Mensen met een psychisch probleem zijn onvoorspelbaar.	24	43	33	48
Als ik een psychisch probleem zou hebben, zou ik dit aan niemand vertellen.	47	29	24	22
Ik zou nooit iemand tewerkstellen die ooit een psychisch probleem heeft gehad.	64	30	6	18
Ik zou nooit op een politicus stemmen als ik wist dat deze persoon ooit een psychisch probleem heeft gehad.	53	34	13	32

3.4.2 In welke mate ervaren Vlamingen publiek stigma?

Vlamingen behalen op de publieke stigmaschaal (met een minimumscore van 5 en een maximumscore van 45) een score van 27,8. Vlamingen scoren aldus hoger op de publieke stigmaschaal dan op de persoonlijke stigmaschaal. Hoewel Vlamingen zelf eerder weinig stigmatiserend zijn, denken ze wel dat andere mensen in de samenleving negatief staan tegenover mensen met psychische problemen. Zo gaat 39% van de Vlamingen akkoord met de stelling “de meeste mensen vinden dat het hebben van een psychisch probleem een teken van persoonlijke zwakte is”, terwijl slechts 7% van de Vlamingen akkoord gaat met de stelling “het hebben van een psychisch probleem is een teken van persoonlijke zwakte”. 40% van de Vlamingen denkt dat het merendeel van de mensen niet bereid is om iemand die ooit een psychisch probleem heeft gehad, tewerk te stellen, terwijl slechts 7% aangeeft dat ze zelf nooit iemand zouden tewerkstellen die een psychisch probleem heeft gehad (zie tabel 8).

Ook op de publieke stigmaschaal scoren Vlamingen significant lager dan respondenten uit het OSPI-onderzoek (28,9) ($t=6,4$; $p<0,0001$). Deze resultaten suggereren dat Vlamingen minder publiek stigma ervaren dan de OSPI-respondenten. Tabel 9 geeft de gemiddelde scores op de publieke stigmaschaal en de standaard deviaties weer, verkregen in het huidige onderzoek en in het OSPI-onderzoek (i.e., in Duitsland, Hongarije, Ierland en Portugal). Met uitzondering van Ierland behalen de respondenten in de overige drie OSPI-landen een hogere score op de publieke stigmaschaal dan Vlamingen. Ook hier wijzen we er op dat in het OSPI-onderzoek gepeild werd naar attitudes ten aanzien van depressie, terwijl de huidige enquête peilt naar attitudes ten aanzien van psychische problemen in het algemeen.

Tabel 8. Scores op de afzonderlijke items van de publieke stigmaschaal in Vlaanderen en in het OSPI-onderzoek.

Publiek stigma	% niet akkoord	% neutraal	% akkoord	OSPI % akkoord
Volgens de meeste mensen kan iemand met een psychisch probleem hier zelf uit geraken wanneer hij/zij dat echt wil.	32	30	38	50
De meeste mensen vinden dat het hebben van een psychisch probleem een teken van persoonlijke zwakte is.	33	28	39	49
De meeste mensen vinden dat een psychisch probleem geen echte medische ziekte is.	33	31	36	42
De meeste mensen vinden dat iemand met psychische problemen gevaarlijk is.	32	36	32	38
De meeste mensen vinden dat het beter is om iemand met psychische problemen te vermijden zodat je zelf geen psychische problemen ontwikkelt.	43	33	24	39
De meeste mensen vinden dat iemand met psychische problemen onvoorspelbaar is.	18	35	47	53
De meeste mensen zouden niet met anderen over hun psychisch probleem praten.	15	31	54	53
De meeste mensen zouden nooit iemand tewerkstellen die een psychisch probleem heeft gehad.	23	37	40	49
De meeste mensen zouden nooit op een politicus stemmen die een psychisch probleem heeft gehad.	19	39	42	51

Tabel 9. Scores op de publieke stigmaschaal in Vlaanderen en de vier OSPI-landen.

	Vlamingen	OSPI	Duitsland	Hongarije	Ierland	Portugal
Gemiddelde	27,8	28,9	31	28,7	26,9	28,9
SD	6,1	6,4	6,4	6,4	6,6	6,4
N	2010	4011	1002	1000	1000	1009

3.4.3 Welke Vlamingen hebben een negatievere attitude ten aanzien van psychische problemen?

Tabel 10 geeft een overzicht van de socio-demografische kenmerken die samenhangen met de scores op de persoonlijke en publieke stigmaschalen.

Mannen hebben een hoger persoonlijk stigma ten aanzien van personen met psychische problemen dan vrouwen ($F=53.90$, $p<.0001$). Tussen de verschillende leeftijdsgroepen zien we geen verschil in persoonlijke attitudes. We zien wel een significant verschil tussen de provincies. Zo zijn respondenten uit West-Vlaanderen meer stigmatiserend dan respondenten uit de andere provincies ($F=2.49$, $p<.05$). Ook respondenten die moeilijk rondkomen ($F=2.42$, $p<.05$) en lager opgeleid zijn ($F=20.68$, $p<.0001$), hebben meer stigmatiserende attitudes ten aanzien van mensen met psychische problemen. Respondenten die zelf ooit psychische problemen hebben gehad, zijn minder stigmatiserend ($F=95.65$, $p<.0001$). Wanneer men ooit zelf professionele hulp gezocht heeft, is dit effect nog sterker ($F=159.64$, $p<.0001$). Ook Vlamingen die een gezinslid ($F=63.48$, $p<.0001$) of een vriend ($F=44.67$, $p<.0001$) hebben met psychische problemen, staan hier positiever tegenover.

Publiek stigma is eveneens geassocieerd met een aantal socio-demografische factoren. Zo hebben respondenten uit West-Vlaanderen ($F=2.7$, $p<.05$) en respondenten met een hoger diploma een hoger publiek stigma ($F=31.64$, $p<.0001$). Indien men een familielid of vriend heeft met psychische problemen

denkt men vaker dat anderen in de samenleving stigmatiserend zijn. Zelf psychische problemen hebben of professionele hulp gezocht hebben, hangt niet samen met meer of minder publiek stigma.

Tabel 10. Samenhang tussen achtergrondkenmerken en attitude ten aanzien van psychische problemen.

	F-ratio	r	Richting verband
Persoonlijke stigmataschaal			
Geslacht	53,90 ^{***}	ns	Mannen meer stigma
Leeftijd			
Provincie	2,49 [*]		West-Vlaanderen hoogste stigma
Diploma	20,68 ^{***}		Laagste diploma hoogste stigma
Maandelijks inkomen	2,42 [*]		Moeilijker rondkomen hogere stigma
Zelf psychische problemen hebben	95,65 ^{***}		Indien zelf psy probl, minder stigma (lagere score)
Gezinslid met psychisch probleem	63,48 ^{***}		Indien gezinslid met psy probl, minder stigma (lagere score)
Vriend met psychisch probleem	44,67 ^{***}		Indien vriend met psy probl, minder stigma (lagere score)
Zelf professionele hulp gezocht	159,64 ^{***}		Indien zelf prof. opgezocht, minder stigma (lagere score)
Publieke stigmataschaal			
Geslacht	ns	-0.29 ^{***}	
Leeftijd			Ouderen minder stigma
Provincie	2,70 [*]		West-Vlaanderen hoogste stigma
Diploma	31,64 ^{***}		Laagste diploma laagst ervaren stigma
Maandelijks inkomen	Ns		
Zelf psychische problemen hebben	Ns		
Gezinslid met psychisch probleem	3,92 [*]		Indien gezinslid met psy probl, meer stigma (hogere score)
Vriend met psychisch probleem	10,34 ^{**}		Indien vriend met psy probl, meer stigma (hogere score)
Zelf professionele hulp gezocht	Ns		

* p<.05; ** p<.001; *** p<.0001

3.4.4 Stigmatiseren mensen die Te Gek!? kennen psychische problemen minder?

Vlamingen die Te Gek!? kennen zijn minder stigmatiserend maar ervaren wel meer publiek stigma dan Vlamingen die Te Gek!? niet kennen (zie tabel 11).

Tabel 11. Verband tussen kennis van Te gek!? en ten aanzien van psychische problemen

Schaal	Kent u het doel van project Te Gek!?		t-waarde
	Nee (N=1696)	Ja (N=314)	
Persoonlijke stigmaschaal	22,1	19,7	7.96***
Publieke stigmaschaal	27,5	28,7	-3.10**

* p<.01; ** p<.001; *** p<.0001

3.4.5 Wat vinden Vlamingen van mensen met psychische problemen en werk?

Vlamingen staan vrij positief tegenover de tewerkstelling van mensen met psychische problemen (zie tabel 12). Slechts 6% geeft expliciet aan nooit iemand tewerk te stellen die ooit een psychisch probleem heeft gehad, 8% vindt dat mensen met psychische problemen beter niet werken en 11% denkt dat het werk van mensen met psychische problemen van mindere kwaliteit is. Wel denkt 25% van de Vlamingen dat mensen met psychische problemen minder hard kunnen werken. We merken op dat een derde van de Vlamingen hierover geen mening heeft.

Vlamingen denken wel dat de meeste mensen in de samenleving vooroordelen hebben tegenover de tewerkstelling van mensen met psychische problemen. Zo gaat quasi 40% van de Vlamingen akkoord met de stellingen “de meeste mensen vinden dat iemand met een psychisch probleem minder hard werkt”, “de meeste mensen zouden nooit iemand tewerkstellen die een psychisch probleem heeft gehad” en “de meeste mensen vinden dat iemand met psychische problemen kwalitatief minder goed werk aflevert”.

Tabel 12. Attitudes betreffende mensen met psychische problemen en werk.

Attitudes betreffende werk en psychische problemen	% niet akkoord	% neutraal	% akkoord
Ik zou nooit iemand tewerkstellen die ooit een psychisch probleem heeft gehad.	64	30	6
Mensen met psychische problemen werken beter niet.	61	31	8
Het werk van mensen met psychische problemen is van mindere kwaliteit.	53	36	11
Mensen met psychische problemen kunnen minder hard werken.	39	36	25
De meeste mensen vinden dat iemand met psychische problemen beter niet werkt.	35	38	27
De meeste mensen vinden dat iemand met psychische problemen minder hard werkt.	24	36	40
De meeste mensen vinden dat iemand met psychische problemen kwalitatief minder goed werk aflevert.	24	35	41
De meeste mensen zouden nooit iemand tewerkstellen die een psychisch probleem heeft gehad.	24	36	40

3.5 Attitudes ten aanzien van GGZ

3.5.1 Staan Vlamingen open ten aanzien van professionele hulp?

Vlamingen scoren gemiddeld 8,8 op de openness scale (met een minimumscore van 0 en een maximumscore van 15) wat een matig hoge score is. In vergelijking met de OSPI-landen staan Vlamingen minder open voor professionele hulp ($t=11,3$, $p<0.0001$) (zie tabel 13).

Tabel 13. Scores op de openness scale in Vlaanderen en de vier OSPI-landen.

	Vlamingen	OSPI	Duitsland	Hongarije	Ierland	Portugal
Gemiddelde	8,8	9,8	9,3	8	9,8	11,9
SD	2,9	3,4	2,8	3,1	3,2	3,1
N	2010	4011	1002	1000	1000	1009

Tabel 14 geeft een overzicht van de scores van Vlamingen op de afzonderlijke items van de openness scale. Meer dan 75% van de Vlamingen denkt dat psychotherapie zeker een hulp zou zijn en vindt het meer waarschijnlijk dat iemand met psychische problemen deze oplost met professionele hulp. 65% is geneigd om professionele hulp te zoeken wanneer ze een psychisch probleem zouden hebben en 64% zou psychiatrische zorg willen krijgen als ze voor langere tijd van streek zouden zijn. Tabel 14 bevat eveneens de resultaten van het OSPI-onderzoek. Vlamingen scoren op bijna ieder item minder gunstig dan respondenten uit het OSPI-onderzoek.

Tabel 14. Scores op de afzonderlijke items van de openness scale in Vlaanderen en in het OSPI-onderzoek.

Openheid ten aanzien van professionele hulp	% (eerder) niet akkoord	% (eerder) akkoord	OSPI % (eerder) akkoord
Als ik op dit moment een psychisch probleem zou hebben, zou ik geneigd zijn om eerst professionele hulp te zoeken.	35	65	82
Als ik op dit moment een ernstig psychisch probleem zou hebben, zou psychotherapie zeker een hulp voor me zijn.	24	76	78
Ik zou psychiatrische zorg willen krijgen als ik voor een langere tijd bezorgd of van streek was.	36	64	68
In de toekomst zou ik misschien ooit nog wel psychologische begeleiding willen krijgen.	48	52	40
Het is weinig waarschijnlijk dat een persoon met een psychisch probleem dit alleen oplost – het is meer waarschijnlijk dat hij/zij dit oplost met professionele hulp.	22	78	79

3.5.2 Vinden Vlamingen professionele hulp waardevol?

Op de value scale scoren Vlamingen gemiddeld 8,6 (met een minimumscore van 0 en een maximumscore van 15) wat een eerder middelmatige score is en suggereert dat Vlamingen de waarde van professionele hulp matig hoog in schatten. Vlamingen achten professionele hulp wel meer waardevol dan respondenten uit de OSPI-studie ($t=12,0$; $p<0.0001$) (zie tabel 15).

Tabel 16 geeft een overzicht van de scores op de individuele items. Uit een aantal itemscores blijkt dat Vlamingen niet volledig negatief staan tegenover professionele hulp. Zo is 83% van de Vlamingen het niet eens met de stelling dat psychologische problemen zich vanzelf oplossen en gaat 76% niet akkoord met het item dat iedereen zijn problemen zelf zou moeten kunnen oplossen. Niettemin schatten Vlamingen de waarde van professionele hulp niet altijd even hoog in. Zo vindt 79% het bewonderenswaardig als iemand zijn psychische problemen en angsten zonder professionele hulp verwerkt, vindt 64% praten met een psycholoog geen goede manier om emotionele conflicten te verwerken en betwijfelt 62% of psychotherapie gegeven de grote tijd- en kosteninvestering voor hem waardevol is.

Tabel 15. Scores op de value scale in Vlaanderen en de vier OSPI-landen.

	Vlamingen	OSPI	Duitsland	Hongarije	Ierland	Portugal
Gemiddelde	8,6	7,6	7,9	5,8	8,6	8,1
SD	2,5	3,3	2,7	2,6	3,3	3,9
N	2010	4011	1002	1000	1000	1009

Tabel 16. Scores op de afzonderlijke items van de value scale in Vlaanderen en in het OSPI-onderzoek.

Waardevolheid van professionele hulp	% (eerder) niet akkoord	% (eerder) akkoord	OSPI % (eerder) akkoord
Met een psycholoog praten over problemen lijkt me geen goede manier om emotionele conflicten te verwerken.	64	34	37
Het is bewonderenswaardig als iemand zijn psychische problemen en angsten zonder professionele hulp verwerkt.	21	79	72
Gegeven de tijd en de kosten die psychotherapie met zich meebrengt, valt het te betwijfelen of dit voor mij waardevol is.	62	38	44
Iedereen zou zijn problemen zelf moeten kunnen oplossen – psychologische hulpverlening is slechts een laatste redmiddel.	76	24	54
Zoals zoveel zaken, lossen psychologische problemen zich vanzelf op.	83	17	44

3.5.3 Welke Vlamingen hebben een negatieve attitude ten aanzien van GGZ?

Tabel 17 toont de socio-demografische kenmerken die samenhangen met de scores op de twee schalen die de attitudes ten aanzien van professionele hulp meten. Vrouwen hebben een positievere attitude dan mannen: ze staan hier meer voor open ($F=20.81$, $p<.0001$) en ze schatten de waarde van professionele hulp ook hoger in ($F=19.92$, $p<.0001$). Ook Vlamingen die een familielid of vriend hebben met psychische problemen staan meer open voor professionele hulp en schatten de waarde ervan hoger in. Opvallend is dat zelf een psychisch probleem hebben niet samengaat met een grotere openheid of een meer waardevolle perceptie van professionele hulp. Respondenten die eerder professionele hulp zochten, staan hier wel meer voor open ($F=119.35$, $p<.0001$) en ervaren hulp ook als meer waardevol ($F=43.62$, $p<.0001$). Vlamingen met een lagere opleiding ($F=7.15$, $p<.001$) en een lager maandelijks inkomen schatten de waarde van professionele hulp lager in. Er is geen verschil tussen de provincies voor wat betreft de attitudes ten aanzien van hulp zoeken.

Tabel 17. Samenhang tussen achtergrondkenmerken en attitude ten aanzien van hulp zoeken.

	F-ratio	r	Richting verband
Openheid ten aanzien van professionele hulp			
Geslacht	20,81 ***		Vrouwen positievere attitude
Leeftijd		0,062	Ouderen positievere attitude
Provincie	ns		
Diploma	ns		
Maandelijks inkomen	ns		
Zelf psychische problemen hebben	ns		
Gezinslid met psychisch probleem	21,81 ***		Indien gezinslid met psy probl, dan positievere attitude
Vriend met psychisch probleem	7,65 **		Indien vriend met psy probl, dan positievere attitude
Zelf professionele hulp gezocht	119,35 ***		Indien zelf prof. opgezocht, dan positievere attitude
Waardevolheid van professionele hulp			
Geslacht	19,92 ***		Vrouwen positievere attitude
Leeftijd		Ns	
Provincie	ns		
Diploma	7,15 **		Laagste opleiding meest negatieve attitude
Maandelijks inkomen	2,50 *		Moeilijker rondkomen meer negatieve attitude
Zelf psychische problemen hebben	ns		
Gezinslid met psychisch probleem	16,69 ***		Indien gezinslid met psy probl, dan positievere attitude
Vriend met psychisch probleem	12,76 ***		Indien vriend met psy probl, dan positievere attitude
Zelf professionele hulp gezocht	43,62 ***		Indien zelf prof. opgezocht, dan positievere attitude

* p<.05; ** p<.001; *** p<.0001

3.5.4 Hebben mensen die Te Gek!? kennen een positievere attitude ten aanzien van GGZ?

Tabel 18 vergelijkt de schaalscores tussen Vlamingen die Te Gek!? wel en niet kennen op de twee subschalen van de ATSPPH-SF. Vlamingen die Te Gek!? kennen, vinden professionele hulp waardevoller dan Vlamingen die Te Gek!? niet kennen. De openheid ten aanzien van professionele hulp is niet statistisch verschillend voor beide groepen.

Tabel 18. Verband tussen kennis van Te gek!? en attitude ten aanzien van hulp zoeken

Schaal	Kent u doel van project Te Gek!?		t waarde
	Nee (N=1696)	Ja (N=314)	
Openess scale	8,8	9,1	-1.80
Value scale	8,5	9,2	-4.86 ***

* p<.01; ** p<.001; *** p<.0001

4 Besluit

In wat volgt geven we een samenvattend antwoord op de negen vooropgestelde onderzoeksvragen.

Onderzoeksvraag 1: In welke mate hebben Vlamingen ervaring met psychische problemen?

Uit de bevraging blijkt dat de helft van de Vlamingen zelf ooit te maken kreeg met psychische problemen. Deze klachten sleepten bij ongeveer de helft van de Vlamingen één of meerdere jaren aan. Klachten die het vaakst voorkomen zijn slaapproblemen (bij 26% van de Vlamingen), angstproblemen (bij 21% van de Vlamingen), burn-out/stress (bij 21% van de Vlamingen) en stemmingsproblemen (bij 15% van de Vlamingen). 9% dacht ooit al eens aan zelfdoding.

Ter vergelijking, in de Gezondheidsenquête (2013) geeft één derde van de bevolking (15 jaar en ouder) aan een psychologisch minder gunstige periode door te maken. Daarnaast kampt 10% van de bevolking met angstproblemen, vertoont 15% tekenen van depressie en meldt 30% slaapproblemen. 14% stelt minstens één keer in zijn leven ernstig aan zelfdoding te hebben gedacht.

De prevalentie van psychische problemen ligt in het huidige onderzoek iets hoger dan in de Gezondheidsenquête (2013). Een belangrijke nuance, in de huidige bevraging wordt aan respondenten gevraagd of ze ooit al in hun leven te maken kregen met psychische problemen, terwijl de Gezondheidsenquête peilt naar de mentale gezondheid van de bevolking tijdens het moment van vragenlijstafname.

Uit de huidige resultaten blijkt ook dat de Vlaming heel wat mensen in de nabije omgeving kent met psychische problemen. Zo heeft iets meer dan de helft van de Vlamingen een gezinslid met psychische problemen en kent tweederde van de Vlamingen iemand in de vriendenkring met psychische problemen.

Kortom, 9 op 10 Vlamingen kreeg op de één of andere manier ooit te maken met psychische problemen – hetzij zelf, hetzij via een gezinslid of vriend. Slechts 9% kwam nooit eerder in aanraking met psychische problemen.

Onderzoeksvraag 2: In welke mate hebben Vlamingen ervaring met de geestelijke gezondheidszorg?

Van de Vlamingen die ooit al psychische problemen meemaakten, zocht tweederde professionele hulp. Voor bepaalde problemen wordt vaker hulp gezocht, namelijk voor schizofrenie, psychosomatische klachten en stemmingsproblemen. De huisarts is het voornaamste aanspreekpunt. Van de Vlamingen die hulp zochten, gaat 75% in eerste instantie naar de huisarts. Ongeveer één op drie gaat op zoek naar meer gespecialiseerde hulp en gaat te rade bij een psycholoog of psychiater. We merken op dat de professionele hulpverlener bij wie de Vlaming aanklopt, varieert naargelang de aard van de problematiek. Bijvoorbeeld, Vlamingen gaan vooral naar de huisarts voor slaapproblemen, burn-out/stress en psychosomatische klachten, terwijl voor ADHD en psychoses vaker een psychiater wordt geraadpleegd.

Van de Vlamingen die ooit psychische problemen meemaakten, kreeg 57% medicatie, 36% psychotherapie en 24% een combinatie van medicatie en therapie. Ook hier merken we op dat de ontvangen behandeling varieert per psychisch probleem. Bij slaapproblemen, burn-out/stress,

stemmingsproblemen, psychosomatische klachten, schizofrenie en ADHD kregen respondenten vaker medicatie ter behandeling, terwijl bij zelfdodingsgedachten, posttraumatische stresstoornis, eetproblemen en verslaving Vlamingen eerder een psychotherapeutische behandeling ontvingen.

Onderzoeksvraag 3: Mochten Vlamingen een psychisch probleem hebben, hoe zouden ze hier dan mee omgaan?

Het valt op dat de Vlaming eerder positief staat tegenover het op zoek gaan naar hulp. Zo geeft 70% aan op zoek te zullen gaan naar professionele hulp en weet 65% ook waar deze professionele hulp te vinden is. Slechts één op tien geeft expliciet aan niet op zoek te zullen gaan naar hulp en geen idee te hebben waar professionele hulp te vinden is.

Met anderen praten over problemen blijft voor heel wat Vlamingen een moeilijke opgave. Zo geeft een kwart van de Vlamingen aan dat ze niet met anderen over hun gevoelens of over het op zoek gaan naar professionele hulp zouden praten. Daarnaast zou een kwart zijn problemen voor zich houden en zou de helft van de Vlamingen niet met hun collega's of baas over hun problemen praten.

Onderzoeksvraag 4: Welke attitudes hebben Vlamingen tegenover mensen met psychische problemen?

Vlamingen hebben matig stigmatiserende attitudes tegenover mensen met psychische problemen. Wanneer we de Vlaamse resultaten vergelijken met de resultaten van een Europees onderzoek dat recent werd uitgevoerd in Duitsland, Hongarije, Ierland en Portugal, valt op dat de attitude van Vlamingen tegenover mensen met psychische problemen positiever is. Ter illustratie, in het Europese onderzoek vindt drie op vier respondenten het hebben van een psychisch probleem een teken van persoonlijke zwakte en vindt drie op vier respondenten het beter om mensen met psychische problemen te vermijden, terwijl slechts een kleine minderheid van de Vlamingen hier zo over denkt. We merken hier wel op dat de bevroegde proefgroep zelf veel ervaring had met psychische problemen, hetgeen het lage persoonlijke stigma mogelijks verklaart. We merken eveneens nog op dat de bevraging online verliep, waardoor de proefgroep mogelijks niet helemaal representatief is voor de Vlaamse bevolking. De steekproef bevat immers geen Vlamingen die geen toegang hebben tot het internet.

Bepaalde subgroepen hebben meer negatieve attitudes ten aanzien van mensen met psychische problemen. Mannen, inwoners van West-Vlaanderen, Vlamingen met een lager inkomen, Vlamingen met een lager diploma, Vlamingen die nooit zelf een psychisch probleem meemaakten, Vlamingen die in hun nabije omgeving niemand kennen met psychische problemen en Vlamingen die nooit eerder professionele hulp zochten, hebben meer stigmatiserende attitudes ten aanzien van mensen met psychische problemen.

Opvallend, de Vlaming schat het stigma van anderen in de samenleving veel hoger in dan het eigen stigma. We denken dus dat anderen meer stigmatiserend zijn tegenover mensen met psychische problemen dan dat we zelf zijn. Dit is een bevinding die ook in andere studies wordt teruggevonden (Coppens et al., 2013; Caeleir et al., 2011; Griffiths et al., 2006). Een eerste mogelijke verklaring hiervoor is dat respondenten geneigd zijn om sociaal wenselijk te antwoorden op vragenlijsten die peilen naar persoonlijk stigma en aldus terughoudend zijn om hun ware attitudes tegenover en hun echte mening over mensen met psychische problemen te laten zien. Een alternatieve verklaring is dat respondenten de mate van publiek stigma overschatten, mogelijks door een groter bewustzijn van de prevalentie van psychische problemen ten gevolge van vroegere beeldvormingcampagnes.

Ook het publiek stigma dat ervaren wordt in de samenleving ligt bij bepaalde groep hoger. Zo hebben West-Vlamingen, Vlamingen met een hogere opleiding en Vlamingen die iemand in de nabije omgeving kennen met psychische problemen een groter publiek stigma.

Onderzoeksvraag 5: Hoe staan Vlamingen tegenover de tewerkstelling van mensen met psychische problemen?

Vlamingen staan hier vrij positief tegenover. Slechts een minderheid vindt dat mensen met psychische problemen beter niet werken of denkt dat het werk van mensen met psychische problemen van mindere kwaliteit is. Zo ook zou slechts een klein percentage van de Vlamingen nooit iemand tewerkstellen die ooit een psychisch probleem heeft gehad.

Ook hier weer zien we dat de mate van stigma die ervaren wordt in de samenleving veel hoger ligt dan het persoonlijk stigma. Zo gaat vier op vijf Vlamingen akkoord met de stellingen “de meeste mensen vinden dat iemand met een psychisch probleem minder hard werkt”, “de meeste mensen zouden nooit iemand tewerkstellen die een psychisch probleem heeft gehad” en “de meeste mensen vinden dat iemand met psychische problemen kwalitatief minder goed werk aflevert”.

Onderzoeksvraag 6: Welke attitudes hebben Vlamingen tegenover het op zoek gaan naar professionele hulp?

Hoewel Vlamingen vrij positief staan tegenover het op zoek gaan naar professionele hulp (e.g., twee op drie Vlamingen is geneigd om professionele hulp te zoeken wanneer ze een psychisch probleem zouden hebben), staan we hier minder voor open dan mensen uit Duitsland, Ierland en Portugal. Vlamingen percipiëren professionele hulp wel als meer waardevol dan anderen in Europa.

Toch houdt de Vlaming er een aantal nadelige gedachten op na. Zo vindt vier op vijf het bewonderenswaardig als iemand zijn psychische problemen en angsten zonder professionele hulp verwerkt en betwijfelt drie op vier of psychotherapie gegeven de grote tijd- en kosteninvestering voor hem waardevol is.

Bepaalde subgroepen in de samenleving hebben een positievere attitude ten aanzien van professionele hulp. Vrouwen, Vlamingen die een familielid of een vriend hebben met psychische problemen, Vlamingen die eerder al hulp zochten, staan meer open voor professionele hulp en schatten de waarde ervan ook hoger in. We zien ook dat Vlamingen met een lager maandelijks inkomen en een lagere opleiding de waarde van professionele hulp lager in schatten.

Onderzoeksvraag 7: Kennen Vlamingen Te Gek!?

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat één op zes Vlamingen Te Gek!? kent. Het project is beter gekend bij vrouwen en bij Vlamingen die eerder ervaring hadden met psychische problemen. Bovendien kent Te Gek!? een sociale gradiënt. Zo is het project beter gekend bij Vlamingen met een hoger maandelijks inkomen en een hoger opleidingsniveau.

Onderzoeksvraag 8: Wat vinden Vlamingen van Te Gek!?

Vlamingen staan heel positief tegenover het initiatief Te Gek!?. Van de Vlamingen die het project kennen, vindt bijna negen op tien dit een zinvol initiatief. Drie op vier Vlamingen is er ook van overtuigd dat Te Gek!? helpt om het taboe rond psychische problemen te doorbreken.

Onderzoeksvraag 9: Hebben de campagnes van Te Gek!? een positieve invloed op de attitudes van mensen tegenover psychische problemen en de geestelijke gezondheidszorg?

Uit de huidige bevraging blijkt dat mensen die Te Gek!? kennen minder stigmatiserende attitudes hebben ten aanzien van mensen met psychische problemen en professionele hulpverlening als waardevoller inschatten. Vlamingen die Te Gek!? kennen zijn ook meer geneigd om steun te zoeken bij familie en vrienden, en zouden meer met anderen over hun gevoelens en over het op zoek gaan naar professionele hulp praten. Experimenteel onderzoek is nodig om de oorzaak en het gevolg van dit verband nader te onderzoeken.

Referenties

- Coppens, E., Van Audenhove, Ch., Scheerder, G., Arensman, E., Coffey, C., Costa, S., Koburger, N., Gottlebe, K., Gusmão, R., O'Connor, R., Postuvan, V., Sarchiapone, M., Sisask, M., Székely, A., van der Feltz-Cornelis, C., Hegerl, U. (2013). Public attitudes towards depression and help-seeking in four European countries baseline survey prior to the OSPI-Europe intervention. *Journal of Affective Disorders*, 150, 320-329.
- Calear, A.L., Griffiths, K.M., Christensen, H. (2011). Personal and perceived depression stigma in Australian adolescents: magnitude and predictors. *Journal of Affective Disorders*, 129, 104-108.
- Corrigan, P. (2004). How stigma interferes with mental health care. *American Psychologist*, 59(7), 614-625.
- Fischer, E., Farina, A. (1995). Attitudes towards seeking professional psychological help: a shortened form and considerations for research. *Journal of College Student Development*, 36, 368–373.
- Gezondheidsenquête (2013).
- Griffiths, K.M., Christensen, H., Jorm, A.F., Evans, K., Groves, C. (2004). Effect of web-based depression literacy and cognitive-behavioral therapy interventions on stigmatizing attitudes to depression. *British Journal of Psychiatry* 185, 342–349.
- Griffiths, K.M., Nakane, Y., Christensen, H., Yoshioka, K., Jorm, A.F., Nakane, H. (2006). Stigma in response to mental disorders: a comparison of Australia and Japan. *BMC Psychiatry*, 6, 21.
- Hegerl, U., Wittenburg, L., Arensman, E., Van Audenhove, C., Coyne, J.C., McDaid, D., van der Feltz-Cornelis, C.M., Gusmão, R., Kopp, M., Maxwell, M., Meise, U., Roskar, S., Sarchiapone, M., Schmidtke, A., Värnik, A., Bramesfeld, A. (2009). Optimizing suicide prevention programs and their implementation in Europe (OSPI-Europe): an evidence-based multi-level approach. *BMC Public Health*, 9, 428.
- Reynders, A., Scheerder, G., Molenberghs, G., Van Audenhove, Ch. (2011). *Suicide in Vlaanderen en Nederland. Een verklaring vanuit sociaal cognitieve factoren en hulpzoekend gedrag*. LUCAS, KU Leuven.
- Vogel, D., Wade, N., Hackler, A. (2007). Perceived public stigma and the willingness to seek counseling: the mediating roles of self-stigma and attitudes toward counseling. *Journal of Counseling Psychology* 54(1), 40-50.

Bijlage

VRAGENLIJST TE GEK!?

Uw mening over het project Te Gek!?

1. Hebt u al gehoord van project Te Gek!?

Vraagfilter: geen

- ☐ Ja
☐ Nee

2. Wat is het doel van project Te Gek!?

Vraagfilter: indien ja in vorige vraag

Randomiseer: Ja, met "geen idee" steeds onderaan

- ☐ Originele culturele initiatieven van en voor jongeren die 'te gek' zijn voor woorden in de kijker zetten.
- ☐ De wensen en dromen van mensen met een verstandelijke beperking vervullen.
- ☐ Psychische problemen bij het grote publiek bespreekbaar maken en streven naar een juiste kijk ten aanzien van mensen met geestelijke gezondheidsproblemen.
- ☐ Kansarme jongeren de kans geven om 'gekke' activiteiten te doen zoals bergbeklimmen, raften, ... om hun zelfvertrouwen te vergroten en hun kijk op de wereld te verbreden.
- ☐ Voedselverspilling te lijf gaan en 'gekke groenten' in soepen en delicatessen weer op ieders bord krijgen.
- ☐ Geen idee

3. Via welk kanaal heeft u al gehoord van het project?

Vraagfilter: indien vorige vraag

Randomiseer: Ja, met "andere" steeds onderaan

- ☐ TV (journaal, documentaires, de Te Gek!? reeks op Canvas, reportages)
- ☐ Radio
- ☐ Krant
- ☐ Een event (Te Gek! Op de Pedalen, de Te Gek!? Karavaan of de Te Gek!? Tour de France)
- ☐ De Te Gek!? cd's
- ☐ De Te Gek!? Infomobiel
- ☐ De krantenbijlagen van de Standaard
- ☐ Tijdens een optreden, voorstelling of tentoonstelling
- ☐ Andere:
- ☐ Weet niet

4. In welke mate vindt u dit project zinvol?

Vraagfilter: indien vorige vraag

Randomiseer: Nee

- ☐ Erg zinvol
- ☐ Zinvol
- ☐ Neutraal
- ☐ Weinig zinvol
- ☐ Niet zinvol
- ☐ Ik ken Te Gek!? onvoldoende om hierover een mening te geven

5. Helpt Te Gek!? volgens u om het taboe rond psychische problemen te doorbreken?

Vraagfilter: indien vorige vraag

Randomiseer: Nee

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Ik ken Te Gek!? onvoldoende om hierover een mening te geven

Uw persoonlijke ervaring met psychische problemen

6. Open vraag: Wat is het eerste dat in je opkomt als je denkt aan psychische problemen?

Vraagfilter: geen

7. Open vraag: Zijn er bepaalde afbeeldingen, videofilmmpjes, films, liedjes, geluidsfragmenten die voor jou samengaan met psychische problemen? Gelieve deze te beschrijven. Indien gewenst kunt u het desbetreffende bestand hier opladen.

Vraagfilter: geen

8. Hebt u ooit in uw leven te maken gehad met één van onderstaande psychische problemen? Gelieve in de matrix aan te duiden of uzelf, iemand binnen uw gezin of een vriend(in) dit reeds heeft meegemaakt. Per kolom zijn er meerdere antwoorden mogelijk.

Vraagfilter: geen

Randomiseer: ja, met 'andere' en 'geen enkele psychische klacht' steeds onderaan

	Ikzelf	Iemand binnen mijn gezin	Een vriend(in)
Stemmingsproblemen (vb., depressie of manische depressie)			
Angstproblemen (vb., faalangst, angst voor bepaalde situaties, paniekaanval)			
Autisme spectrum stoornis			
Eetprobleem (vb., anorexia of boulimie)			
Schizofrenie of psychose			
ADHD			
Verslaving (vb., alcohol, drugs, medicatie)			
Burn-out/stress			
Posttraumatische stressstoornis (ten gevolge van een ingrijpende gebeurtenis)			
Slaapprobleem			
Psychosomatische klacht (lichamelijke klacht met een psychische oorzaak)			
Zelfdodingsgedachten			
Andere:			
Geen enkele psychische klacht			

8b. Open vraag: Indien gewenst, kan u dit psychisch probleem hier meer gedetailleerd beschrijven. Indien u in de vorige matrix meerdere problemen hebt aangeduid, gelieve dan duidelijk te vermelden over welk probleem de beschrijving gaat.

Vraagfilter: altijd, behalve indien 3x 'geen enkele psychische klacht'

9. **Hoe lang duurde dit probleem?**

Vraagfilter: indien zelf psychisch klachten

Randomiseer: neen

- ☐ Enkele weken
- ☐ Enkele maanden (maar minder dan een jaar)
- ☐ Een jaar
- ☐ Meerdere jaren
- ☐ Geen idee

10. Hebt u toen professionele hulp gezocht voor uw probleem?

Vraagfilter: indien zelf psychisch klachten

Randomiseer: neen

- ☐ Ja
- ☐ Nee

11. Bij wie heeft u toen professionele hulp gezocht? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

Vraagfilter: indien professionele hulp gezocht

Randomiseer: Ja, met 'andere' steeds onderaan

- ☐ Uw huisarts
- ☐ Een psycholoog
- ☐ Een psychiater
- ☐ Andere:

12. Welke behandeling kreeg u toen? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

Vraagfilter: indien professionele hulp gezocht

Randomiseer: Ja, met 'geen behandeling' steeds onderaan

- ☐ Medicatie
- ☐ Therapie
- ☐ Geen behandeling

13. Toen ik dit probleem had ...

Vraagfilter: indien zelf psychisch klachten

Randomiseer: Ja

	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Neutraal	Eerder akkoord	Helemaal akkoord
a. ... verstoorde dit mijn dagelijks functioneren.	1	2	3	4	5
b. ... ervoer ik dit als een ernstig probleem.	1	2	3	4	5
c. ... wist ik niet goed wat gedaan.	1	2	3	4	5
d. ... zonderde ik me af van anderen.	1	2	3	4	5
e. ... hield ik dit voor mezelf.	1	2	3	4	5
f. ... schaamde ik me hiervoor.	1	2	3	4	5
g. ... praatte ik hierover met anderen.	1	2	3	4	5
h. ... wist ik waar ik professionele hulp kon vinden.	1	2	3	4	5
i. ... zocht ik steun bij familie en vrienden	1	2	3	4	5
j. ... praatte ik met mijn directe omgeving over waar ik professionele hulp kon vinden.	1	2	3	4	5
k. ... durfde ik steun te zoeken bij mijn collega's en/of baas	1	2	3	4	5
l. ... gaf ik mezelf hiervan de schuld.	1	2	3	4	5
m. ... voelde ik me ondersteund door collega's en/of baas.	1	2	3	4	5
n. ... voelde ik me geholpen door de professionele hulp die ik kreeg.	1	2	3	4	5
o. ... voelde ik me begrepen door mijn familie en/of vrienden.	1	2	3	4	5

14. Indien ik in de nabije toekomst een psychisch probleem zou hebben, zou ik ...

Vraagfilter: geen

	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Neutraal	Eerder akkoord	Helemaal akkoord
a. ... alles eerst op een rijtje zetten.	1	2	3	4	5
b. ... niet goed weten wat te doen.	1	2	3	4	5
c. ... mezelf van anderen afzonderen.	1	2	3	4	5
d. ... dit voor mezelf houden.	1	2	3	4	5
e. ... mezelf schamen.	1	2	3	4	5
f. ... mezelf hiervan de schuld geven.	1	2	3	4	5
g. ... met anderen over mijn gevoelens praten.	1	2	3	4	5
h. ... op zoek gaan naar professionele hulp (psycholoog, psychiater, huisarts, ...).	1	2	3	4	5
i. ... praten met mijn directe omgeving over het zoeken naar professionele hulp.	1	2	3	4	5
j. ... steun zoeken bij familie en/of vrienden.	1	2	3	4	5
k. ... hierover praten met mijn collega's en/of baas.	1	2	3	4	5
l. ... weten waar professionele hulp te vinden	1	2	3	4	5

Randomiseer: Ja

Uw mening over psychische problemen

15. Geef aan in welke mate je akkoord gaat met de volgende uitspraken over psychische problemen.	Helemaal niet mee akkoord	Eerder niet mee akkoord	Neutraal	Eerder mee akkoord	Helemaal mee akkoord
a. Iemand met een psychisch probleem kan daar uit geraken wanneer hij/zij dat echt wil.	1	2	3	4	5
b. Het hebben van een psychisch probleem is een teken van persoonlijke zwakte.	1	2	3	4	5
c. Iedereen kan een psychisch probleem ontwikkelen.	1	2	3	4	5
d. Een psychisch probleem is geen echte medische ziekte.	1	2	3	4	5
e. Wanneer ik merk dat iemand met een psychisch probleem worstelt, probeer ik deze persoon hierover aan te spreken.	1	2	3	4	5
f. Mensen met een psychisch probleem zijn gevaarlijk.	1	2	3	4	5
g. Het is beter om mensen met een psychisch probleem te vermijden zodat je zelf geen psychisch probleem ontwikkelt.	1	2	3	4	5
h. Psychologische problemen zijn een natuurlijk onderdeel van het leven.	1	2	3	4	5
i. Mensen met een psychisch probleem zijn onvoorspelbaar.	1	2	3	4	5
j. Als ik een psychisch probleem zou hebben, zou ik dit aan niemand vertellen.	1	2	3	4	5
k. Ik zou nooit iemand tewerkstellen die ooit een psychisch probleem heeft gehad.	1	2	3	4	5
l. Een psychisch probleem is vaak van voorbijgaande aard.	1	2	3	4	5
m. Ik zou nooit op een politicus stemmen als ik wist dat deze persoon ooit een psychisch probleem heeft gehad.	1	2	3	4	5
n. Volgens de meeste mensen kan iemand met een psychisch probleem hier zelf uit geraken wanneer hij/zij dat echt wil.	1	2	3	4	5
o. Ik help mensen met een psychisch probleem graag verder.	1	2	3	4	5
p. Mensen met psychische problemen werken beter niet.	1	2	3	4	5
q. Mensen met psychische problemen kunnen minder hard werken.	1	2	3	4	5
r. Het werk van mensen met psychische problemen is van mindere kwaliteit.	1	2	3	4	5

16. De meeste mensen zouden ...	Helemaal niet mee akkoord	Eerder niet mee akkoord	Neutraal	Eerder mee akkoord	Helemaal mee akkoord
a. ... niet met anderen over hun psychisch probleem praten.	1	2	3	4	5
b. ... nooit iemand tewerkstellen die een psychisch probleem heeft gehad.	1	2	3	4	5
c. ... iemand die met een psychisch probleem worstelt, hierover proberen aan te spreken.	1	2	3	4	5
d. ... nooit op een politicus stemmen die een psychisch probleem heeft gehad.	1	2	3	4	5
e. ... iemand met psychische problemen graag zoveel mogelijk verder helpen.	1	2	3	4	5

Uw mening over het op zoek gaan naar hulp bij psychische problemen

17. Geef aan in welke mate je akkoord gaat met volgende uitspraken over hulp bij psychische problemen.

Vraagfilter: geen

Randomiseer: Ja

	Niet akkoord	Eerder niet akkoord	Eerder akkoord	Akkoord
a. Als ik op dit moment een psychisch probleem zou hebben, zou ik geneigd zijn om eerst professionele hulp te zoeken.	0	1	2	3
b. Als ik op dit moment een ernstig psychisch probleem zou hebben, zou psychotherapie zeker een hulp voor me zijn.	0	1	2	3
c. Ik zou psychiatrische zorg willen krijgen als ik voor een langere tijd bezorgd of van streek was.	0	1	2	3
d. In de toekomst zou ik misschien ooit nog wel psychologische begeleiding willen krijgen.	0	1	2	3
e. Het is weinig waarschijnlijk dat een persoon met een psychisch probleem dit alleen oplost – het is meer waarschijnlijk dat hij/zij dit oplost met professionele hulp.	0	1	2	3
f. Met een psycholoog praten over problemen lijkt me geen goede manier om emotionele conflicten te verwerken.	0	1	2	3
g. Het is bewonderenswaardig als iemand zijn psychische problemen en angsten zonder professionele hulp verwerkt.	0	1	2	3
h. Gegeven de tijd en de kosten die psychotherapie met zich meebrengt, valt het te betwijfelen of dit voor mij waardevol is.	0	1	2	3
i. Iedereen zou zijn problemen zelf moeten kunnen oplossen – psychologische hulpverlening is slechts een laatste redmiddel.	0	1	2	3
j. Zoals zoveel zaken, lossen psychologische problemen zich vanzelf op.	0	1	2	3

Achtergrondkenmerken

18. Wat is uw huishoudsituatie?

- ☐ Inwonend bij ouders of familie
- ☐ Alleenstaand zonder kinderen
- ☐ Alleenstaand met kinderen
- ☐ In gemeenschapshuis, op kot
- ☐ Getrouwd/samenwonend, geen kinderen
- ☐ Getrouwd/samenwonend, jongste kind onder de 12 jaar
- ☐ Getrouwd/samenwonend, jongste kind 12 jaar of ouder
- ☐ Getrouwd/samenwonend, louter uitwonende kinderen
- ☐ Anders

19. In welke mate kan u elke maand rondkomen met uw inkomen?

- ☐ Heel moeilijk
- ☐ Moeilijk
- ☐ Eerder moeilijk
- ☐ Eerder gemakkelijk
- ☐ Gemakkelijk
- ☐ Heel gemakkelijk

Hartelijk dank voor het beantwoorden van deze vragen!

LUCAS
Centrum voor Zorgonderzoek
& Consultancy
Minderbroedersstraat 8 bus 5310
3000 Leuven, België
tel. + 32 16 37 34 31
www.kuleuven.be/LUCAS

LID VAN

**ASSOCIATIE
KU LEUVEN**